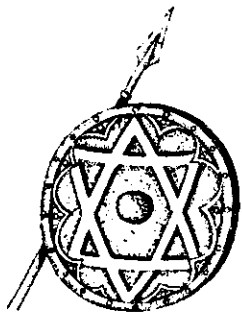

מי ומה בחוברת

ציונים לקורא

את הכרך החדש, כרך י"ב ל"מערכות", הננו פותחים לא רק בתוכן מחודש ומותאם לתקופת החיבוק שבראשיתה אנו עומדים, אלא אף בצורה מחדשת, המכוונת להקל על הקורא את הגישה אל הירחון ואת ההתמצאות במוגש בו. גם למערכת יקל מעתה לגוון את דפי הירחון ולהכניס את התמונה, הציור והעיטור במקומם הנאות. בבחירת התבנית נהגנו לפי דוגמת כמה עיתוני-חיילים בארצות העולם, המכוונים לנוחות הקורא. המקפל את החוברת בשנים, יוכל להכניסה בנקל לכיס הסגין או המעיל. על כמה מתכניות מערכות לקראת מילוי תפקידן — ראה בעמ' 2.

החל מגיליון זה תשאנה חוברות "מערכות" ופרסומיה את סמל החנית והמגן.

מערכת "מערכות" מצטערת על שאין ביכולתה להתחיל, כבר בחוברת זו של הירחון, ב"מגילת-הכבוד" של אנשינו, הנופלים במערכת-העם. "מגילת-הכבוד" חייבת, מעל לכל, להיות מלאה ומדויקת. המסיבות מנעו עדיין בעד הרכבת רשימה שלמה ומוסמכת בתכלית. ייעשה כל מאמץ בשביל להקדים ככל האפשר את הסידורים הדרושים.

משהושבים על מדינת-יהודים עתידה — חושבים ממילא על צבאה. מה תהיה דמותו? הוצאו מנרתיקיהן, והושלכו אל תוך הציבור, סיסמאות: — "צבא סדיר!" — "צבא עממי!" — ועוד בדומה להן. התשובה הנכונה תהיה, בודאי: — "אלה ואלה דברי אלוהים חיים" — גם סדירות, וגם עממיות. אולם למתן כל תשובה הכרח הוא, קודם כל, להתמצא בעניין המחייב את התשובה. מאמרו של י. בר (עמ' 3) מסייע להבין באיזה אור עלינו לראות את נסיונם ולקחם של הבריגדה היהודית, הנוטרות שלנו, של ארגון ההגנה, בתור בטויים של דפוס-י-חיל מסויימים, וכתרומות לגיבוש דמותו של צבא-מגן עברי בעתיד.

המחבר בעיני רעיו...

הגנרל מרשל (מי שהיה ראש-המטה לצבא ארה"ב בשנות המלחמה) תרם — בהיסח-הדעת — את תרומתו ל"מערכות", ולאוצר מושגיו של מפקד עברי, עקב התרגום לעברית (שנתפרסם ב"מערכות" חוב' ל"ה) של נאומו על דמותו של קצין בצבא מתהווה של גיוס-כללי — נאום שנשא בפני קצינים אמריקאיים צעירים לקראת מלחמת העולם השנייה. ואלו עתה בא תקולול ס. א. ל. מרשל, ההיסטוריון הרשמי לצבא ארה"ב בזירת-המלחמה האירופאית, וסיכם בספרו החדש את לקח המלחמה האחרונה — ושוב, לגבי דמותו וחובותיו של המפקד, בראש וראשונה, כחוליה המרכזית בשרשרת הבעיות הכלליות של איש לוחם, "מול אש", כשם ספרו ("אנשים מול אש"). הננו מקוים כי הקטע "על סוד הפיקוד", (עמ' 9) לא יהיה הקטע היחיד מספרו אשר יוגש לקוראי "מערכות".

תקופת "מחנות העבודה והאימונים" הישלה גרעינים, בוצעו אנפין, לכוח העברי הקם והולך עתה. ערכי המשמעת, המשטר והליכוד שנתגבשו בה, משתקפים ברשימה (עמ' 12), מעזבונו של אהרון שטולץ, שנפל ליד חלוצה. הערכים ימצאו בודאי את המשכם במסגרת הכוח הממוג את שלוחותיה השונות של תנועת ההגנה העברית.

מפק הוא אם כל מידותיו, קוי אופיו ומושגיו של גנ. פטון המנות, צריכים לשמש נר לרגלי מפקד ומחנך-גייסות עברי בארץ-ישראל. אולם מתוך לקט דבריו (עמ' 14) משתקף נסיון לא מועט, הן פרטי והן קיבוצי, של זה האיש העז והנועז ושל הצבא רב-העלילות, בו שירת. יש ענין בדברים המצוטטים כאן הן לגבי המחייב והן לגבי השולל; את מחשבת שניהם יגרו ויקדמו.

מי ומה בחוברת

מה עלינו ללמוד מן „החדשים הראשונים“, זאת מנסה לסכם (בגבולות-ביטוי, אשר זמן-מלחמה קובע אותם, בהגבילו את שטח-הבירור המותרים) רשימתו התמציתית של י. בן-ישראל (עמ' 15). כך דרכן של תקופות-ראשית במלחמות, אשר קשה בהן ביותר מלאכת בירור המסיבות וסיכום ההתפתחות. להבדיל אלף הבדלות לגבי היקף הכוחות — הרי כך היה גם בפתח מלחמת-העולם האחרונה. ואלו משמגיעים הדברים לנקודות-המשבר-המפנה הראשונות — מתרחבת מאוד היריעה של אפשרויות ביכור הלקח. אולם אנו עומדים הננו עדיין לפני שלב-מיפנים כזה.

מאכו-דורה, כמנהיגה של תנועת הכנופיות בארץ-ישראל התיכונה ב-1938 — ועד לנסיונו האופייני של עבר אל-קדר אל-חוסייני להיות לשליט על חלק ניכר של חבורות-החבלה ב-1948 — לא-קצרה הדרך. היא באה לידי ביטוי במידה לא-מעטה בשינויים שחלו באופי ה„מרד“ הערבי מאז ועד עתה — ואף תגודות-מה בדמותו של הכפר הערבי.

קטעי-שיחה של מדין הנתנים כאן („הרקע הכפרי הערבי — תרצ"ח-תש"ח — עמ' 15) מנסים להבהיר את הקשר בין הבעלות על הנשק בקרב הישוב הערבי למניעי עמדתם הממתינה — בראשית ההיאבקות הנוכחית — של הכפרים בחלקים ניכרים של ארץ-ישראל וצפייתם לבאות.

כל אחד יוכל לומר מה הוא ההבדל בין תל-אביב, הדר-הכרמל או ירושלים לבין מדריד וסטלינגרד, ורשה או בודפשט — מבחינה כמותית, מבחינת גודלן. אולם בין המתרחש עתה בערי הארץ לבין מערכת-עיר טיפוסית ישנו עוד הבדל אחר — מן הבחינה האיכותית. להבהרת הבדל זה ועל השינוי שיתכן שיחול בו בשלב הבא של ההיאבקות, מכוונת רשימתו של א. סוקר (עמ' 18).

מערכת גוש עציון, אשר קוים ראשונים למהלכה ניתנים בחוברת זו (עמ' 20), אפשר מאד ולא היתה אלא מערכת עציון הראשונה. אולם ערכה המאלף, לגבי תכונת האויב, אינו חסר ענין אף לגבי שטחי קרב אחרים, הצפויים עוד לנו. עם זאת יבין הקורא כי רבים הם הגורמים והמסיבות, אשר חלק להם בהתפתחות קרב עציון, אשר מסיבות מובנות, לא יכלו להשתקף בסקירה זו.

אחד מעתונאי-חוץ, העושה עתה בא"י כ„כתב-מלחמה“, הקדיש את מאמרו הראשון אשר שלח לעתונו בארצו ליחסי הכוחות (והמגמות) הכלליים בארץ. ואלו את מאמרו השני הכתיר בשם: „מלחמת-הדרכים“. אין זה מקרה שדוקא צד זה של ההתמודדות רבת-הצדדים מתבלט כ"כ בפני כל אחד הסוקר את תמונת המלחמה בכללותה; כי הדרכים הס"הם עורקי-החיים של העצמאות העברית העתידה — אף אם יהיה, לעתים, הכרח זמני לגושי-ישוב לעמוד במבחן אפילו תוך ניתוקי-דרך. ה„אלף-בית“ של הבטחת התחבורה — כזה הנו תוכנה של הסקירה המתפרסמת בחוברת זו (עמ' 30) מאת ד"ר מ. פסטרנק.

המחבר בעיני רעיו...

פרישת שלטונה הצבאי של בריטניה בגבול-ההרים הצפון-מערבי של הודו נסתיימה לפני חדשים מספר. אך סוגית מלחמת-ההרים והבטחת הדרכים בהר שבאותו חבל-עולם לא נסתיימה כלל וכלל — כפי שיעיד המאבק הצבאי המתחולל עתה בקשמיר, בו תפשו צבאות-הודו את מקום הגייסות האנגלו-הודיים מול בני-השבטים של ה„גבול“. ולקח „שיטת-המזקפים“ הוא התרומה העיקרית אשר תרם נוהג מסעות-הספר ההם לתורת הבטחת-הדרכים בארץ-הררית והוא נשאר, ביסודו, עומד בעינו גם עתה, שם ובחבל-ארץ הרריים אחרים. מכאן הענין הרב שישנו בפרק מסיפרו של קצין בריטי-הודי מנוסה-מסעות, הניתן כאן (עמ' 28) והמתאר מצב טיפוסי של הצבת מזקפים, בשיאי-גבעות, וקרב בשעת נסיגת-מזקף אל עבר מאסף השדרה. (לסוגית המזקפים והבטחת דרכי-ההר — ראה עוד ב„מערכות“ חוב' ל' „הבטחת דרכים“, „ארץ-ישראל, 1936 — וזיריסתאן, 1937“ למ.גנ. צ'. גוין. ו„הלכות משמר-נייד“ לגנ. א. סקין, וכן „הבטחת-ארעי והבטחת-קבע“ מאת א. ג.).

מי ומה בחוברת

ארץ-ישראל העברית ידעה מחתרת מהי: מימי „השומר“, מאז עינוייהם של א. ד. גורדון הזקן וחבריו בידי התורכים — ועד לימינו אלה ממש. גולת-ישראל במדינות הערבים — כל קיומה הציבורי והציוני, כמוהו כמחתרת. מגיני-הגיטו וגרעיני-הפרטיונים משנות מלחמת-העולם — לולא תורת-המחתרת לא היו מגיעים גם אל מה שהגיעו למעשה. והכושר — הנפשי, השכלי, הארגוני — לקיים מחתרת באם תבוא שעת-הכרח, ודאי שהנו סוגי-כוח שגם בלעדיו אי-אפשר לנו עדיין. נסיון המחתרת הרוסית (בקרים) המוגש באופן מרוכז ותמציתי בחוב, זו בסקירתו של אבי-אתר (עמ' 35, והמשכה — בחוברת הבאה) ודאי שאינו דולה את הכל; ונדאג להגיש לקוראינו גם את תמצית הנסיון של מדינות-מערב-אירופה וארצות-המזרח. אך גם מסיפורו זה של קולוב, המשמש יסוד לסקירה, מתבקשות מסקנות לא-מעטות אשר כל המקדים להסיקן — הרי הוא משובת.

בנות-הבירורים, הנפתחת מעתה ב„מערכות“ לפני משתתפי הירחון מזמינה: — לקריאה, להגבה, להשתתפות. רשימתו של י. בן-דוד (עמ' 42) נוגעת, בבתי-אחת, בכמה נושאים אשר „מערכות“ כבר הציגום לא-פעם: כושר-המגן של מדינות-קטנות, השפעת הטכניקה החדשה על מהלך מלחמות, איום-המחתרת כגורם למניעת פלישות ונסיונות-השתלטות. מרובות כאן הנקודות הפותחות פתח לבירור-מושגים חברי.

רשימתו של מיור ח. ל—ב (עמ' 44), מסקנתה העיקרית תהיה ודאי פחות שנויה במחלוקת: הרי היא המסקנה כי רב ההכרח בסיגול נסיונם של אחרים. כאימרתו המפורסמת של ביסמרק: „רק שוטים אומרים כי הם לומדים מנסיונם; אני מעדיף ללמוד מנסיונם של אחרים“...

הכתובת למשלוח החומר: מערכת „מערכות“ תל-אביב, נחלת-בנימין 57, ת. ד. 168.

לא רק בתחום החייטות לגברים ולנשים קיימות אופנות; הן מצויות בכל שטח של פעולות אנושיות — ואפילו לגבי כלי-נשק. ערב המלחמה הפרנקו-רוסית של 1870-71 סברו הצרפתים, כי „המיטראליאזות שלנו (מכונות-היריה, הפרימיטיביות עדיין, שהופיעו אז בצבא-צרפת) תבאנה לנו את הנצחון“. משהתברר, כי לא די ב„אופנה“, אלא יש צורך גם בריכוז-זיון ניכרים, ומעל לכל — בתפיסה טקטית ברורה לשימוש בהם — פגה ההתלהבות; וב-1914 נאלצו צבאות רבים (הצרפתי — ביניהם) ללמוד את תורת כוחה האכזרי של מכונת-היריה כמעט מחדש. ואף במלחמת העולם האחרונה היו עליות-וירידות כאלו לרוב: לגבי כלי-שריון, כלים אנטי-טנקיים, אנטי-מטוסיים, וכיוב"ז.

בדומה לאלה — גם גורלו של ה„תת“: רבים חשבו כי כשם שה„ת“ הנה האות האחרונה באלף-בית כן הוא „המלה האחרונה באמנות הקרב“. אך מפעם לפעם מגיעים גם לידי היפוכו של דבר: זלזול בערכו של כלי קטן אך מזיק זה. רק התגברות על „אופנות“, והבנת השילוב הנכון של כלי-הזיון השונים, מבטיחה גישה רצינית ומעשית לבעיות הטקטיות הממשיות הכרוכות בהפעלת תת-המקלעים למיניהם. פתח-גישה כזה ניתן בתשלובת-הרשימות האקטואליות המובאות בחוברת זו (עמ' 45). ועוד: — ראה את רשימתו של י. בר, „תת-מקלע תומפסון“, ב„מערכות“, חוב' ה'.

סיפור המלחמה הסובייטי שוקד, יותר מרוב סוגי ספרות-המלחמה שבעולם, על הבלטת גורמים מקצועיים וטקטיים מסויימים תוך כדי תיאוריה. תכונתו זאת משווה לשני הקטעים מאת ו. וסילבסקי (עמ' 53), זה המטפל בדאגות-צלף ובתחבולותיו, וזה המרמז ללבטיה-המחשבה הכרוכים בהכנת פשיטה זעירה, את ערכם המאלף האמתי.

אך סיפור מלחמה מסוג זה נוהג להכליט גם צד נפשי ורצוני — של מאבק-רצונות, של מלחמת יזמה מחשבתית — אשר במעשה הצבאי; ובכך ערכו המחנך, מעבר ל„עצה“ הטכנית-המקצועית גרידא. יסוד זה אף הוא מצוי בשני הקטעים שבחוברת זו; אך הוא מובא לידי הבלטה שלמה יותר בפרק סיפורי נוסף, אשר עוד יתפרסם מעל דפי „מערכות“.

בוחרת: „כיצד משלוח-נשק אחד הפך גורל מלחמה וארץ“ — הימה הולמת למדי את הרשימה על מלחמת-האזרחים בפרגוואי בשנת 1947 (עמ' 63).